Het belang van de Vogelwerkgroep voor het Goois Natuurreservaat

Grote natuurbeschermingsorganisaties zoals Staatsbosbeheer en Natuurmonumenten hebben ecologen in dienst die voor hen onderzoek kunnen verrichten en rapporten kunnen opstellen, wanneer er een bedreiging plaatsvindt. Een zeer groot deel van de natuurgebieden in het Gooi is eigendom van het Goois Natuurreservaat (GNR), een kleine organisatie die deze luxe moet ontberen. Zij is aangewezen op de hulp van vrijwilligers en de Vogelwerkgroep Het Gooi en Omstreken is een van de groepen die hulp biedt. Dat is niet alleen in het belang van GNR, maar ook in dat van de vogels en van de Vogelwerkgroep zelf. Die hecht er aan dat de verscheidenheid aan soorten groot blijft en dat zij niet afnemen of verdwijnen.

Dick A. Jonkers

Acties voor behoud

Het belang van het voeren van acties is door de Vogelwerkgroep al vroeg onderkend. Eind 1969 heeft de vogelwerkgroep zich samen met anderen sterk gemaakt voor het tegengaan van een weg door het Bikbergerbos. In De Korhaan is toen een artikel gepubliceerd waarin de consequenties van de aanleg van die weg zijn beschreven.

Uit De Korhaan van 1998

In de Horstermeerpolder is de proef met moerasvorming geslaagd. In deze laag gelegen polder ontstond een natte ruigte, die bij moerasvogels zeer in trek is. Bedreigde soorten als Watersnip, Porseleinhoen en Wintertaling hebben zich reeds gevestigd en maar liefst drie exemplaren van de Kwartelkoning zijn gesignaleerd.

De gebieden langs de randmeren van Bunschoten tot aan het Amsterdam-Rijnkanaal zijn onderzocht op roofvogels. Dat was meer dan tien jaar niet gebeurd. Niet alleen in de open polders, maar ook op de 's-Gravelandse landgoederen en de Gooise engen werd gezocht. Op bij elkaar 44 deelgebieden werd op 1 en 2 februari de kijker gericht op in totaal 172 Buizerds, 49 Torenvalken, 12 Sperwers en maar 4 Haviken. Ook zijn er 4 Blauwe Kiekendieven aangetroffen.

Schalen van kippeneieren in een bakje in de buurt van het nest van mezen is goed voor de aanvulling van kalk. Op die manier help je mee om het broedresultaat van die mezen te verbeteren, aldus Marion de Boo.

De Huismus is vogel van het jaar. Opvallend is dat hij in de oudere stadswijken praktisch verdwenen is. Zijn die wijken te ver gelegen van het agrarische platteland, waar aanvullend voedsel gezocht wordt?

Wat zijn de kenmerken van de Pontische Meeuw? Ga met Anco Driessen mee naar de jachthaven van Huizen en zie met eigen ogen, dat hij vergeleken met een Zilvermeeuw groter is, maïsgele poten heeft en dat de kop witter is.

De Huiszwaluwen krijgen in 1998 het tij tegen door het natte weer in de maanden april en mei. Maar ook wordt het nestelen op boerderijen in de Eempolders onaantrekkelijk gemaakt door de dakgoot donkergeel te schilderen. In Naarden en bij flats in Huizen is gaas gespannen om deze koloniebroeders tegen te werken. Ondanks dat neemt het aantal nesten toe met 17,5%.

Omdat toen al duidelijk werd dat het niet bij deze bedreiging van landschap, flora en fauna zou blijven is in 1970 met negen andere organisaties de Contactraad het Gooi voor natuurbescherming opgericht. Helaas is die in de jaren erna een stille dood gestorven. In de erop volgende jaren zijn veel gelegenheidscoalities gesmeed, vooral met de Vereniging van Vrienden van het Gooi (VVG) en de Vereniging Leefmilieu het Gooi, de Vechtstreek e.o. De Vogelwerkgroep heeft zich voortdurend geroerd als er plannen waren die een aantasting voor het Gooise landschap vormden. Dat was nadat er opnieuw ideeën voor een weg over de Hoorneboegsche Heide boven tafel kwamen en er een plan opdook voor een weg voor ontsluiting van het Mediapark over de Bussummerheide. Ook werd gedacht aan een weg met hetzelfde doel door het bosgebied van het Westerveld, het voormalige pompstation van de Amsterdamse Waterleiding -in bezit van GNR- bij Hilversum. Recent is het deelnemen van in de werkgroep Huizen van de VVG in verband met de door de gemeente Huizen gewenste Randweg West over de Huizer Eng.

Inventarisaties voor beheer.

De Vogelwerkgroep heeft in de afgelopen veertig jaar heel wat broedvogelinventarisaties verricht. Soms waren die grootschalig zoals voor de avifauna's (Braaksma *et al.* 1970, Jonkers *et al.* 1987), of voor milieukundig onderzoek, waarbij gebieden werden gewaardeerd op hun diversiteit (Colaris 1974). Andere zijn uigevoerd in het kader van projecten voor SOVON. De hiervoor verzamelde gegevens verschaften wel inzicht in het voorkomen van vogels in de terreinen van GNR, maar waren niet gedetailleerd genoeg om er bij het beheer van gebieden wat mee te kunnen doen. Van alle terreinen van het GNR zijn beheervisies en beheerplannen en die worden na een bepaalde periode opnieuw opgesteld. Voor een beheerder is het van belang om te weten of de in de plannen gestelde doelen worden gehaald, wat voor effecten er optreden en of er eventueel tussentijds bijstelling moet plaatsvinden. Het inventariseren van broedvogels is een middel om na te gaan hoe vogels op veranderingen reageren. Van de meer gedetailleerde inventarisaties over het beheer zijn negentien genummerde rapporten verschenen, twee ongenummerde en twee publicaties in De Korhaan. Verder wordt nog een inventarisatierapport over de Huizer Eng voorbereid.

Van de rapporten die betrekking hebben op de eigendommen van GNR ging een van de eerste over het Spanderswoud, dat toen nog geen eigendom was en een van de laatste ging opnieuw over dat gebied. Samen met door anderen verzamelde broedvogelgegevens is er dus een prachtige set vergelijkingsmateriaal, die de broedvogelontwikkeling in het Spanderswoud weergeeft. De meeste publicaties gaan over de heidevelden, die verschillende keren zijn onderzocht. Nu de heideterreinen allemaal begraasd worden is het interessant om deze opnieuw te onderzoeken. Zo kan duidelijk kan worden wat de effecten zijn die optreden na jaren van begrazing.

Uit De Korhaan van 1999

De Blauwe Reiger wordt de vogel van het jaar 1999, want we willen graag meer weten over de aantallen, zijn verspreidingsgebied, voedselvoorkeur, kolonie- en broedgedrag.

Jos van Kemenade, commissaris van de Koningin in Noord-Holland, verbiedt voorlopig voor twee jaar het afschieten van Knobbelzwanen. Frank van de Weijer wil een goed beeld krijgen van het aantal ganzen en zwanen in de Eempolders en roept extra tellers op. Vermeende overlast kan zo mogelijk ontkracht worden.

Landgoed De Beek is een oase van rust aan de rand van Naarden langs de drukke A 1. Hoog opgaand oud loofbos en waterpartijen bepalen het beeld. De vogels die hier volgens het boekje thuishoren hadden er inderdaad een territorium. Bij de telling onder leiding van Marc van Houten en Anco Driessen, was de Bonte Vliegenvanger een opvallend afwezige. Wel mooi dat de Appelvink hier broedt.

Na 56 jaar broedt de Ooievaar weer in de Vechtstreek. Dick Jonkers, die het wel en wee van deze half gedomesticeerde soort volgt, hoopt dat de twee jongen een wat natuurlijker gedrag gaan vertonen dan de ouders. Zij bedelen om voedsel tot bij de keukendeur.

De plannen voor een onderkomen van onder andere de Vogelwerkgroep in het pompstation nemen concrete vormen aan. Het wachten is alleen nog op de goedkeuring van de gemeente Bussum voor een nieuw te bouwen uitbouw met daarin een toiletgroep.

Op de Zanderij wordt een oeverzwaluwwand aangelegd met zand dat overblijft van het grote ecoduct dat daar aangelegd wordt.

Zeldzame waarnemingen: Jeroen Brandjes ontdekt maar liefst drie Gestreepte Strandlopers bij het Naardermeer en Peter Logtmeijer ziet in Hilversum een Pallas' Boszanger.

Monitoring van broedvogels
Er zijn slechts twee gebieden die al jaren achtereen gemonitord worden. Het ene is het Laarder Waschmeer, dat enige decennia lang is onderzocht tot het moment dat het volledig werd afgesloten in verband met saneringswerkzaamheden. Helaas is er tot nu toe nog geen publicatie over de inventarisaties verschenen. Het andere gebied is De Zanderij, waar de Vogelwerkgroep sinds de aanleg samen met anderen de ontwikkelingen van de flora en fauna volgt.

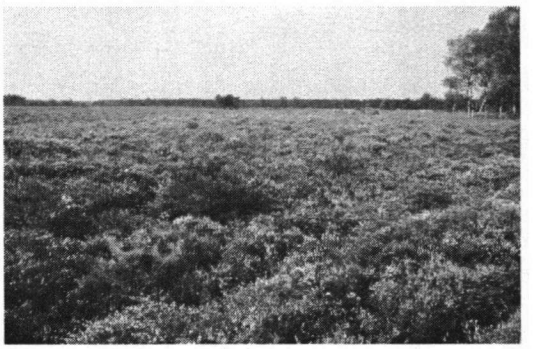

Er zijn veel inventarisaties van heidevelden. Foto: Dick A. Jonkers

Incidenteel onderzoek naar verspreiding van broedvogels
In het kader van de voorbereiding van de aanleg van het ecoduct Crailo over de A1 is onderzoek gedaan naar het voorkomen van broedvogels in terreindelen die daar aan grenzen.

Adviezen voor beheer
Begin jaren zeventig van de vorige eeuw ontstond discussie over het te groot worden van de kokmeeuwenkolonie in het Hilversumsch Waschmeer en een mogelijk ingrijpen om die te reduceren. Er is toen een aanbeveling gedaan om vooraf eerst alle aspecten te laten onderzoeken. In 1978 is nogmaals een rapport over het beheer van dit gebied uitgebracht.
In verband met de achteruitgang van het Korhoen zijn in 1973 in een rapport aanbevelingen gedaan om een onderzoek te starten naar de achteruitgang en mogelijkheden voor het behoud van deze soort.
In het proefschrift 'Natuur van het Gooi. Kansen voor duurzaam behoud' zijn beheervoorstellen gedaan voor bossen, heiden zandige plekken en vennen.

Uit De Korhaan van 2000

Van overlast door Roeken in onze omgeving is nog geen sprake, er worden er wel eens een paar waargenomen. Toch een uitgebreid stuk van Hugo van der Brugge over hoe in overleg oplossingen gevonden kunnen worden bij eventuele problemen met deze koloniebroeders.

De jeugd loopt weg met de Vogelwerkgroep. Atie van Klaveren laat ons delen in de bevlogenheid van de twee jeugdgroepen. De jongsten in de leeftijd tot 12 jaar blijven meestal in en rond het bezoekerscentrum op landgoed Boekesteijn, met de oudste groep gingen we helemaal naar Friesland op ganzenexcursie.

De vestingwerken rond Naarden staan op de nominatie om kaal gemaakt te worden. Om te weten welke soorten aangewezen zijn op de struiken en bomen rond de vestingwal inventariseert Ricardo van Dijk samen met vijf andere vroege vogelaars de randen van de vesting. De conclusie dat het kappen van bos en struweel zeer nadelig zal zijn voor de vogels die daar volop broeden wordt door de gemeente voor kennisgeving aangenomen en de aanbeveling om gefaseerd onderhoud te plegen wordt niet overgenomen.

De knobbelzwanentellingen van 1988-1999 maken duidelijk dat het aantal broedparen constant op 70 blijft, het aantal broedplaatsen is blijkbaar begrensd. Jacht zou weinig zinvol zijn, lege plekken zouden meteen aangevuld worden door zwanen van het omringende water.

Leuke waarnemingen in dit jaar:
De Rode Rotslijster in de groeve Oostermeent is een nieuwe soort voor de Gooise avifauna. Een Roze Spreeuw wordt gespot in Weesp, de Buidelmees heeft genesteld bij de Stichtse en de Hollandse Brug en drie Klapeksters op één fietstocht zijn toch ook de moeite waard.

De Fazant, het vroegere speeltje van de jager, is vogel van het jaar. Hij wordt gezien in vrij kleine aantallen.

Nestkastcontroles
Sinds 1967 worden de in het reservaat opgehangen nestkasten gecontroleerd op de daarin broedende vogels. Behalve deze diergroep maken ook andere organismen van deze kunstmatige nestgelegenheid gebruik. Over de resultaten is jaarlijks verslag gedaan. Oorspronkelijk werden nestkasten opgehangen omdat de bewoners ervan als bestrijders van optredende insectenplagen in productiebos zouden kunnen fungeren. De productiefunctie is er inmiddels niet meer en in feite heeft GNR er dus geen belang meer bij dat er nestkasten hangen. Toch zijn de nestkasten wel degelijk belangrijk. Ook al omdat er sinds jaar en dag (een unicum in Nederland) gegevens worden verzameld. De nestkastbewoners kunnen dienen als biologische snuffelpalen, die veranderingen in het milieu meten. Zo zijn nestkasten op de landgoederen De Beek en Oud Bussem indertijd gebruikt voor onderzoek naar de invloed van het geluid van verkeer op de broedresultaten. Verder zijn de gegevens gebruikt voor een wetenschappelijk onderzoek naar kalkgebrek bij eileg van vogels. Ook voor een publicatie in een wetenschappelijk tijdschrift naar landelijke verschillen in broedsucces. Tenslotte worden zij door SOVON gebruikt voor onderzoek aan de broedbiologie van vogels.

Maatregelen voor soorten
Reeds eind jaren zestig van de vorige eeuw zijn maatregelen genomen voor het bevorderen van broedgelegenheid voor Oeverzwaluwen door in een voormalige zandafgraving en in het Laarder Waschmeer een broedwand af te steken. Na de eeuwwisseling is begonnen met het regelmatig onderhouden van de reeds bestaande oeverzwaluwenkolonie in de Groeve Oostermeent. Enige jaren later is een nieuwe wand gecreëerd in de Zanderij, die eveneens wordt onderhouden en is er eveneens op ons advies een wand aangelegd in Cruysbergen bij Bussum. Voorts zijn hier en elders mogelijkheden geschapen voor het broeden van IJsvogels. Speciaal voor Boerenzwaluwen zullen broedkastjes worden gemonteerd onder bruggen in Cruysbergen.

Excursies
En groot aantal jaren is in het normaal afgesloten Laarder Waschmeer in het zomerseizoen excursies gehouden. Ook zijn onregelmatig openbare excursies uitgevoerd in een aantal terreinen.

Uit De Korhaan van 2001

Groen geluk. Verplaats je even in de vogelliefhebber die een mooie teletoeter en een hoogwaardig foto- of filmapparaat koopt. Dan ga je op zoek naar een interessante vogel voor de lens. Zo verging het Lars Bech. Nu hij de spullen had was zijn ideaal om een fel gekleurde Groene Specht op video vast te leggen. Twee jaar lang speurde Lars met zijn apparatuur de omgeving af op zoek naar de op mieren beluste lachebek. Eindelijk zag hij de Groene Specht in een statige Gooise laan met oude hoge bomen verwoed op mierenpoppen inhakken. Heb je dan nog aandacht voor de instelling van je camera, dan ben je een koele. Dat is toch vogelgeluk als je een film van je groene idool vijf minuten lang beeldvullend vol kan schieten, terwijl hij bezig is een compleet mierennest om te keren? Lars was zeer tevreden over het resultaat. Later werd het groene spechtenpaar ook nog vastgelegd, nestelend in één van die oude bomen.

Uit het tuinvogelonderzoek van de afgelopen tien jaar blijkt dat strenge winters duidelijk invloed hebben op het voorkomen van soorten als de Kramsvogel en de Koperwiek. Afwezige in de grote Gooise tuinen is de Huismus.

Op de Tafelberg- en Blaricummerheide is het aantal broedparen van heidevogels toegenomen, ondanks de hoge recreatiedruk. Zie uitgave 122 van de VWG.

Jelle Harder meldt dat het met de IJsvogel weer goed gaat na een aantal strenge winters.

Naarden moet na juridisch getouwtrek wat omzichtiger omspringen met de natuur aan de noordkant van de gemeente. Behoud van cultuurhistorie mag niet ten koste gaan van de natuur.
De Bovenmeent, het plasdras gehouden voorportaal van het Naardermeer, is vaak goed voor bijzondere waarnemingen: nu zitten er weer Gestreepte Strandlopers.

Klankbordgroep

In 2004 is een 'Klankbordgroep gebruikers natuurterreinen Goois Natuurreservaat' ingesteld. Daarin zijn veertien organisaties, waaronder de vogelwerkgroep, vertegenwoordigd. Hoewel de belangen verschillend zijn heeft de klankbordgroep uiteindelijk tot doel samen te werken aan het behoud van natuur, landschap en recreatiemogelijkheden in het Gooi. De klankbordgroep kan het wederzijdse begrip versterken en hiermee het draagvlak voor het beleid en maatregelen vergroten.

Verschenen publicaties bij de vogelwerkgroep met gegevens van het Goois Natuurreservaat .

Alleyn, W.F., Sj.Braaksma, L.M.J. van den Bergh, Th.J.F.A. ter Haar, D.A.Jonkers, H.N. Leys & J. van der Straaten 1971. Avifauna van Midden-Nederland. Van Gorcum & Comp. Assen.

Beskers, R. z.j. Nestkastenverslag 2005. Uitgave 152. Vogelwerkgroep Het Gooi en Omstreken, Hilversum.

Beskers, R. 2007. Nestkastenverslag 2006. in prep. Vogelwerkgroep Het Gooi en Omstreken, Hilversum.

Colaris, W.J.J. (eindredactie) 1974. Milieukundig onderzoek van het Gooi. Basisrapport. Gewest Gooiland.

Driessen, A.C. 1994. Nestkastenverslag 1994, 1995 en 1996. Uitgave 98. Vogelwerkgroep Het Gooi en Omstreken, Hilversum.

Driessen, A.C. z.j. Gooise nestkastbewoners in 1997. Uitgave 112. Vogelwerkgroep Het Gooi en Omstreken, Hilversum.

Driessen, A.C. z.j. Nestkastenverslag 1998. Uitgave 115. Vogelwerkgroep Het Gooi en Omstreken, Hilversum.

Driessen, A.C. 2000. Gooise nestkastbewoners in 1999. Uitgave 120. Vogelwerkgroep Het Gooi en Omstreken, Hilversum.

Driessen, A.C. 2001. Gooise nestkastbewoners in 2000. Uitgave 124. Vogelwerkgroep Het Gooi en Omstreken, Hilversum.

Driessen, A.C. 2002. Gooise nestkastbewoners in 2001. Uitgave 132. Vogelwerkgroep Het Gooi en Omstreken, Hilversum.

Driessen, A.C. 2002. Gooise nestkastbewoners in 2002. Uitgave 133. Vogelwerkgroep Het Gooi en Omstreken, Hilversum.

Driessen, A.C. 2003. Gooise nestkastbewoners in 2003. Uitgave 137. Vogelwerkgroep Het Gooi en Omstreken, Hilversum.

Driessen, A.C. 2004. Gooise nestkastbewoners in 2004 Uitgave 145. Vogelwerkgroep Het Gooi en Omstreken, Hilversum.

Van der Geld. J. 1968. Jaarverslag 1967 Nestkastenonderzoek. Uitgave 1. Vogelwerkgroep Het Gooi en Omstreken, Hilversum.

Van der Geld. J. 1969. Jaarverslag 1968 Nestkastenonderzoek. Uitgave 2. Vogelwerkgroep Het Gooi en Omstreken, Hilversum.

Moolenbeek, R.G. z.j. Jaarverslag 1969 Nestkastenonderzoek. Uitgave 5. Vogelwerkgroep Het Gooi en Omstreken, Hilversum.

Moolenbeek, R.G. 1972. Jaarverslag 1970: Nestkastenonderzoek gecoördineerd door de Vogelwerkgroep 't Gooi e.o. Uitgave 11. Vogelwerkgroep Het Gooi en Omstreken, Hilversum.

Moolenbeek, R.G. & C. Steenman 1973. Nestkastenverslag 1971. Uitgave 13. Het Gooi en Omstreken, Hilversum.

Moolenbeek, R.G. 1975. Nestkastenverslag 1972. Uitgave 14. Vogelwerkgroep Het Gooi en Omstreken, Hilversum.

Moolenbeek, R.G. 1978. Nestkastenverslag 1973. Uitgave 29. Vogelwerkgroep Het Gooi en Omstreken, Hilversum.

Harder, J. 1969. Inventarisatie Oosterheide. 1969. De Korhaan 4(4): 12-13.

Van Houten. M. van & A. Driessen 1998. Broedvogels van het Landgoed De Beek in 1998. Uitgave 109. Vogelwerkgroep Het Gooi en Omstreken, Hilversum.

Jonkers, D.A. & J. Klein. z.j. Natuurhistorisch rapport over een deel van het Spanderswoud. Uitgave 16. Vogelwerkgroep Het Gooi en Omstreken, Hilversum.

Jonkers, D.A. & J. Klein (samenstelling). z.j. Kokmeeuwperikelen in het Hilversums Wasmeer. Uitgave 17. Vogelwerkgroep Het Gooi en Omstreken, Hilversum.

Jonkers, D.A. & J. Klein 1973a. Inventarisaties 1972: Avifaunistische gegevens van enkele Gooise heidevelden. Uitgave 19. Vogelwerkgroep Het Gooi en Omstreken, Hilversum.

Jonkers, D.A. & J. Klein 1973b. De Korhoenders van het Gooi. Uitgave 21. Vogelwerkgroep Het Gooi en Omstreken, Hilversum.

Jonkers, D.A. 1983. De broedvogelbevolking van Oud-Bussem. De Korhaan 17(6): 142-145.

Jonkers, D.A., R.A. Kole & J. Taapken 1987. Vogels tussen Vecht en Eem. Vogelwerkgroep Het Gooi en Omstreken, Hilversum.

Jonkers, D.A. 1988. Nestkastverslag 1984 -1988. Uitgave 59. Vogelwerkgroep Het Gooi en Omstreken, Hilversum.

Jonkers, D.A. 1990a. Nestkastverslag 1989. Uitgave 68. Vogelwerkgroep Het Gooi en Omstreken, Hilversum.

Jonkers, D.A. 1990b. Hilversums Wasmeer. Broedvogels 1990. Uitgave 69. Vogelwerkgroep Het Gooi en Omstreken, Hilversum.

Jonkers, D.A. 1991a. Broedvogelinventarisatie Groeve Oostermeent in 1991. Uitgave 72. Vogelwerkgroep Het Gooi en Omstreken, Hilversum.

Jonkers, D.A. 1991b. Nestkastonderzoek in het Gooi 1990. Uitgave 70. Vogelwerkgroep Het Gooi en Omstreken, Hilversum.

Jonkers, D.A. 1992a. Nestkastbewoners in het Gooi in 1991. Uitgave 75. Vogelwerkgroep Het Gooi en Omstreken, Hilversum
Jonkers, D.A. (samenstelling) 1992b. Broedvogels van de Zuiderheide en de omgeving van Heidebloem. Uitgave 77. Vogelwerkgroep Het Gooi en Omstreken, Hilversum.
Jonkers, D.A. 1993. Bewoners van nestkasten in het Gooi in 1992. Uitgave 85. Vogelwerkgroep Het Gooi en Omstreken, Hilversum
Jonkers, D.A. 1994a. Gooise nestkastbewoners in 1993. Uitgave 90. Vogelwerkgroep Het Gooi en Omstreken, Hilversum
Jonkers, D.A. 1994b. Broedvogelinventarisatie Westerveld in 1993. Uitgave 88. Vogelwerkgroep Het Gooi en Omstreken, Hilversum.
Jonkers, D.A. 1994. Broedvogelinventarisatie van Boswachterij De Zuid in 1993. Uitgave 89. Vogelwerkgroep Het Gooi en Omstreken, Hilversum.
Jonkers, D.A. 1995. Heidevogels in 1994 op de Wester- en Bussumerheide. Uitgave 93. Vogelwerkgroep Het Gooi en Omstreken, Hilversum.
Jonkers, D.A. 1998a. Vogels in W.J.J. Colaris: Natuur van het Gooi. Kansen voor duurzaam behoud. Proefschrift, Amsterdam: 124-128.
Jonkers, D.A. 1998. Broedvogels van de Hoorneboegse Heide in 1998. Uitgave 110. Vogelwerkgroep Het Gooi en Omstreken, Hilversum.
Jonkers, D.A. 2001. Broedvogels in 2000 van de Blaricumer- en Tafelbergheide. Uitgave 122. Vogelwerkgroep Het Gooi en Omstreken, Hilversum.
Jonkers, D.A. 2004.Vogels van de Monnikenberg: Resultaten van een broedvogelinventarisatie in 2003. Uitgave 141. Vogelwerkgroep Het Gooi en Omstreken, Hilversum.
Jonkers, D.A. 2006. Broedvogelinventarisatie van het Spanderswoud in 2005. Uitgave 156. Vogelwerkgroep Het Gooi en Omstreken, Hilversum.
Klein, J. 1973. Inventarisatierapport van de Naarder Eng 1973. Vogelwerkgroep Het Gooi en Omstreken, Hilversum. Zonder nummer.
Lam, E,. 1996. Broedvogelmonitoring in het Spanderswoud te Hilversum 1974-1988. Uitgave 101. Vogelwerkgroep Het Gooi en Omstreken, Hilversum.
Mekel, J.A. & H.W. de Soete 1983. Nestkastenverslag 1979, 1980, 1981. Uitgave 42. Vogelwerkgroep Het Gooi en Omstreken, Hilversum.
Mekel, J.A. 1985. Nestkastenverslag 1982-1983. Uitgave 48. Vogelwerkgroep Het Gooi en Omstreken, Hilversum.
Moolenbeek, R.G., J. Harder & A.P Vermeule 1985. Broedvogels van de Gooise heidevelden 1969-1982. Uitgave 50. Vogelwerkgroep Het Gooi en Omstreken, Hilversum.
Osieck, E.R. 1978. Het beheer van het Hilversums Wasmeer. Uitgave 33. Vogelwerkgroep Het Gooi en Omstreken, Hilversum.
Soete, H.W. de & J.P. Seyffert z.j. Nestkastenverslag 1974-1975. Uitgave 33. Vogelwerkgroep Het Gooi en Omstreken, Hilversum.
Soete, H.W. de & J.P. Seyffert z.j. Nestkastenverslag 1976, 1977, 1978. Uitgave 35. Vogelwerkgroep Het Gooi en Omstreken, Hilversum.
Strengers, H. 1970. Bikbergen Consequenties van de aanleg van een weg. De Korhaan 4(3): 7-9.
Weenen, H. & R. Zijlstra 2005. Broedvogels van de Limitische Heide, de Bussumer Heide en de Vliegheide in 2001. Uitgave 146. Vogelwerkgroep Het Gooi en Omstreken, Hilversum.

Uit De Korhaan van 2002

De Ekster neemt landelijk gezien af . Geldt dat ook voor het Gooi? Daarvoor is hij dit jaar vogel van het jaar.

Na een aantal etymologische vogelverhalen duikt Jan K. Nijhof in de anatomie van de vogel, waarbij blijkt dat er van een vogel die uit de veren gaat slechts een zielig hoopje over blijft.

Sjaak Ketelaar had als nestkastcontroleur een prachtig particulier terreintje toegewezen gekregen. Na afspraak met de 82-jarige eigenaresse was dit bosperceel voor hem toegankelijk.
Het is even slikken als de bomen en struiken hier direct naast tegen de vlakte gaan wegens uitbreiding van het parkeerterrein van het belendende bedrijf. Aan de andere kant is de grond ook van eigenaar gewisseld. De riante stulp die daar gepland is gaat ten koste van bijna 3 ha bos en struiken. Weg schuil-, voeder- en speelplaats voor alles wat kruipt en vliegt in het bos van de bejaarde dame. Zij was er zelf ook ontdaan van. Bij haar zou zoiets nooit gebeuren, dat was vastgelegd tot na haar dood. Twee jaar later is ze inderdaad overleden. Het briefje met het verzoek van Sjaak om opnieuw de kastjes te mogen controleren wordt beantwoord door de executeur-testamentair. Een aardige man en ach die mezenkastjes, u begrijpt het wel. Kom de nieuwe maar weghalen. 'Nieuwe beschaving' bracht ook hier complete kaalslag.
Frank van de Weijer maakt zich sterk om de verblijfplaatsen van de Steenuil in onze omgeving te weten te komen. Maar ondanks landelijke en provinciale steun is het lastig om het tij te keren voor deze soort van de Rode Lijst. Met zeven broedsels vergaat het de Kerkuil iets beter.
De Oeverzwaluw pakt zijn kansen waar die zich voor doen: het aantal nesten verdubbelt dit jaar bijna. Dick Jonkers vindt het jammer dat bij de groeve Oostermeent een Blauwe Reiger zich toegelegd heeft op het 'uit de muur eten' van jonge Oeverzwaluwen.